

Muzikos ir informacinių technologijų integravimo galimybės: idėjos pamokoms

*Parengė Žydrė Jankevičienė
Konsultavo Povilas Leonavičius*

Integracija – vienas iš svarbiausių šiuolaikinio ugdymo proceso bruožų, kai į mokinį ir jį supantį pasaulį žvelgiama kaip į nedalomą visumą. Išskiriamos šios esminės dalykų mokymosi turinio integravimo sąlygos:

- Integracinių ryšių apimamos dalys tarpusavyje susijusios
- Dalys pasižymi bendrumu, panašumu
- Visos integruojamos dalys yra lygiavertės

Integruojant muzikos ir informacinių technologijų mokymosi turinį pagrindu pasirinkta autorių ir gretutinių teisių apsaugos bei saugaus ir pagarbaus komunikavimo internete temos. Šios abi temos yra svarbios, panašiai suprantamos abiejų mokomųjų dalykų kontekste, integruojant šių temų pagrindu nė vienas mokomasis dalykas netampa svarbesniu už kitą.

Kuo šių temų integravimas yra naudingas?

- Nuodugnus reiškinių pažinimas padeda suprasti ryšius su kitais reiškiniais – platesnis suvokimo kontekstas.
- Padeda mokiniams pritaikyti savo gebėjimus ir įprasmina mokymąsi.
- Padeda greičiau įsiminti reikiamą informaciją.
- Pagilina, išplečia ir susieja žinias bei gebėjimus.
- Žadina mokinių mokymosi motyvaciją.
- Ugdo mokinių gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti.
- Leidžia kokybiškiau paskirstyti mokymosi laiką.
- Skatina mokytojus dirbti komandomis.
- Mažinamas mokymosi krūvis.

1 lentelėje atskleidžiamos muzikos ir informacinių technologijų turinio sąsajos.

1 lentelė. Muzikos ir informacinių technologijų turinio sąsajos ir ugdomi gebėjimai

Muzika	Informacinės technologijos
5-6 klasės	
<p><i>1. Muzikinė raiška</i> Paisyti autorinių teisių, suprasti, kad negalima kopijuoti kitų mokinių ar kompozitorių idėjų. 1.7. Pagal pavyzdžius (ar savarankiškai) kurti įvairias muzikines struktūras (pvz., ritmines deklamacijas, ritminius pritarimus dainoms ar skambančiam muzikos kūriniui, melodijos frazes, grafines partitūras ir kt.).</p> <p><i>3. Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje</i> 3.2. Tikslingai naudotis mokytojo pasiūlytais informacijos šaltiniais.</p> <p><i>2. Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas</i> Tolerantiškai reikšti savo nuomonę. 2.3. Kalbėti taisyklinga kalba, įsiklausyti į kitų nuomonės ir palyginti jas su savo potyriais.</p>	<p><i>1. Informacijos tvarkymas kompiuteriu</i> 1.7. Teisėtai naudoti kompiuterio programas. 1.7.1. Paaiškinti mokamų ir nemokamų programų skirtumą. 1.7.2. Apibūdinti, kas yra piratavimas.</p> <p><i>4. Internetas ir jo paslaugos</i> 4.5. Naudotis interneto pokalbių paslauga bendravimui. 4.5.1. Paaiškinti, kaip saugiai prisijungti prie žiniatinklio pokalbių kanalo. 4.5.2. Įvardyti interneto keliamus pavojus. 4.5.3. Suformuluoti bendravimo tinklu etikos taisykles.</p>
7-8 klasės	
<p><i>1. Muzikinė raiška</i> Tolerantiškai vertinti kitų kūrybą, išsakyti naudingų pastabų. 1.7. Sukurti aiškios, paprastos struktūros kompoziciją (įprastomis ar netradicinėmis priemonėmis), atlikti ir paaiškinti savo sumanymą. 1.7.3. Žinoti ir nusakyti darbo kompiuterių programa etapus. 1.10. Rasti informacijos apie muzikinius renginius, interneto svetaines, tinkamas kūrybai skelbti.</p> <p><i>3. Muzikos pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje</i> 3.2. Mokantis muzikos naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, informacinėmis komunikacinėmis priemonėmis. 3.2.1. Žinoti muzikos informacijos šaltinius (Muzikos enciklopedija, Muzikos terminų žodynas, žurnalas Muzikos barai, skyreliai kituose leidiniuose, radijo ir televizijos laidos ir kt.; interneto svetainės). 3.2.2. Ieškoti įdomiausių įvairių atlikėjų internetinių svetainių, dalytis informacija.</p>	<p>1.2. Atsakingai dirbti kompiuteriu ir taisyklingai naudotis jo įtaisais. 1.2.2. Įrašyti duomenis į laikmenas (standųjų diską, diskelį, atmintuką). 1.2.5. Išvardyti savo amžiui skirtas mokomąsias kompiuterines programas. 1.3. Atlikti veiksmus, būdingus daugumai kompiuterių programų. 1.3.3. Naudotis elektroniniais žinytais. 1.8. Paaiškinti IKT naudą kasdienei žmogaus veiklai. 1.8.1. Paaiškinti, kas yra viešoji elektroninė paslauga. 1.8.2. Pateikti elektroninių paslaugų pavyzdžių (nuotolinis mokymasis, virtualūs muziejai, enciklopedijos, žodynai, bibliotekos, vertimo sistemos, duomenų saugyklos ir pan.).</p>
9-10 klasės	
<p><i>1. Muzikinė raiška</i> 1.7. Sukurti pasirinktos stilistikos ir apibrėžtos apimties dainą ar instrumentinį kūrinį (pvz., repas, dainuojamoji poezija, šokis, instrumentinė pjesė ir pan.). Kuriant naudotis kompiuterių programomis. 1.7.3. Kuriant išmaniai naudotis pasirinkta kompiuterine komponavimo programa. 1.9.2. Įrašyti savo kūrybos ir (arba) mėgstamos muzikos kompaktinę plokštelę ir (arba) skaitmeninį vaizdą diską. 1.9.3. Pristatyti savo kūrybinę biografiją ir kūrybos stilių.</p>	<p>1.7. Teisėtai naudoti kompiuterio programas bei autorių darbus, rūpintis duomenų saugumu. 1.7.1. Paaiškinti programinės įrangos platinimo rūšis. 1.7.2. Apibūdinti licencijos sąvoką. 1.7.3. Apibūdinti autorių teises ir jų laikytis. 1.8. Paaiškinti IKT svarbą kasdienei žmogaus veiklai. 1.8.1. Paaiškinti, kas yra elektroninė demokratija ir elektroninė valdžia, kaip naudotis jų teikiamomis galimybėmis. 1.8.2. Naudotis elektroninėmis paslaugomis.</p> <p>7-8 klasės 7.2. Kurti loginės struktūros pateiktą pateikčių rengyklę. 7.3. Pateiktą demonstruoti, komentuoti žodžiu. 7.3.1. Valdėti pateikties demonstravimą. 7.3.2. Paaiškinti pateikties komentavimo ypatybes.</p>

KAIP INTEGRUOTI MUZIKOS IR INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ MOKYMOSI TURINĮ

IDĖJOS 5-6 KLASIŲ PAMOKOMS

Muzikos pamokose mokiniai labai dažnai susiduria su autorių ir gretutinių teisių apsaugos objektais. Tai – jų atliekami ir klausomi muzikos kūriniai, pačių sukurti kūriniai, skaitoma literatūra, naudojamos kompiuterinė muzikos programos ir pan. Jau pradinėse klasėse, o ypač – pagrindinėje mokykloje svarbu nuolat priminti mokiniams autorių ir gretutinių teisių apsaugos nuostatas.

Autorių teisės – tai elgesio taisyklės, kurios nusako vartotojams, kaip naudoti kitų sukurtus kūrinius, o patiems kūrėjams – kaip su savo kūriniais elgtis, kad jie pasiektų sklaidą ir užsitikrintų grįžtamuosius resursus. Kūriniai yra autoriaus nuosavybė, tai yra jų turtas. Kūryba yra jų darbas, už kurį reikia atlyginti.

5-6 klasės mokinius pirmiausia mokome suprasti, kad **kūriniai turi autorius**, kuriuos būtina nurodyti (įvardyti):

1. Visada įvardykite atliekamų muzikos kūrinių autorius: kompozitorių ir, jei yra, teksto autorių. Tam, kad mokiniai geriau įsimintų autorius – taisyklingai užrašykite jų pavardes lentoje ar pateiktyje, taip pat svarbu, kad mokiniai mokytųsi muzikuoti iš taisyklingai parengtų gaidų ir / ar partitūrų. Gaidose turi būti nurodytas kūrinio pavadinimas ir jo autoriai.

Kviesdami mokinius atlikti muzikos kūrinius visada paprašykite, kad jie taisyklingai pristatytų atliekamą kūrinį: nurodytų kūrinio pavadinimą, kompozitorių, jei yra – teksto autorių.

3. Mokiniams atliekant kūrybines užduotis mokykite juos taisyklingai nurodyti autorystę – partitūros centre užrašyti kūrinio pavadinimą, dešinėje – kompozitorių (savo vardą ir pavardę). Jei kuriama daina – kairėje partitūros pusėje.

4. Aparkite, kodėl dainuodami liaudies dainas nenurodome konkrečių autorių?

Kita svarbi autorių teisių nuostata, į kurią atkreipiame mokinių dėmesį – negalima kopijuoti kitų mokinių ar kompozitorių idėjų – **neatsiklausus negalima kūrinių naudoti savo kūryboje**:

1. Sumodeliuokite pamoką, kurioje mokiniai savo kūryboje turėtų pasinaudoti savo klasės draugų kūriniais – tegul kiekvienas išsirenka, ką norės panaudoti ir susitaria su tuo draugu dėl jo kūrinio panaudojimo – gauna raštišką leidimą. Savo kūrinio partitūroje mokiniai būtinai turi nurodyti, kurio mokinio kūrinį panaudojo. Aptardami šiuos kūrybinius darbus pasikalbėkite su mokiniais ir apie autorių bei gretutines teises atstovaujančias institucijas – Lietuvoje tai asociacijos [LATGA](#), [AGATA](#), [AVAKA](#).

Mokamos ir nemokamos kompiuterinės programos. Piratavimas

Įvairių kompiuterinių programų naudojimas ypač aktualus tampa nuotolinio mokymosi situacijoje. Kaskart, kai naudosite kompiuterinę programą, paklauskite mokinių, kokius skirtumus jie žino tarp nemokamų ir mokamų programų, kas tai yra piratavimas ir kaip jo išvengti – šias žinias jie jau bus įgiję informacinių technologijų pamokų metu.

Svarbu, kad su informacinių technologijų mokytoju aptartumėte, kaip mokiniams buvo pristatyto mokamų ir nemokamų kompiuterinių programų bei piratavimo temos ir muzikos pamokose padėtumėte įtvirtinti būtent informacinių technologijų mokytojo suteiktą informaciją – kalbėtumėte vienodai, neštumėte tą pačią žinutę.

1. Muzikos kūrybai ir muzikavimo užduotims taikykite kompiuterines programas – dažniausiai bus naudojamos nemokamos programos, kaip kad „*Easy Songwriter*“, „*ChordPulse*“, „*MuseScore*“ ir pan. ([doc. dr. V. Žalio parengtas nemokamų kompiuterinių programų sąrašas](#)). Padiskutuokite su mokiniais, ar programos patogios, draugiškos naudotojui, kokių trūkumų jie išvelgia. Pasikalbėkite ir apie tai, kodėl piratavimas yra draudžiama veikla, kaip pirataujama muzikos pasaulyje.

Tikslinga informacijos paieška internete

Mokantis kasdieniu būdu, o ypač nuotolinio mokymosi sąlygomis labai svarbu mokinius mokyti naudotis informacijos šaltiniais internete. 5–6 klasės mokiniams dar vertėtų nurodyti konkrečius interneto adresus, kur jie ras reikiamą informaciją, kūrinį ar mokomąją programą.

Mokantis klasėje galime paprašyti mokinių pristatyti savo savarankiškai atrastus informacijos šaltinius ar kitus mokymosi resursus. Tuomet tikslinga juos aptarti korektiškumo, autorių teisių, etiškumo požiūriais.

Pagarbus bendravimas internete

Mokymasis nuotoliniu būdu ypač palanku su mokiniais per muzikos pamokas kalbėti apie etišką bendravimą.

1. Mokiniais jau tikrai įprasta aptariant muzikinės raiškos, muzikos klausymosi apibūdinimo ir vertinimo bei konteksto užduotis nuomonę reikšti pagarbiai, atidžiai išklaudyti ir priimti korektiškas ir informatyvias pastabas. Svarbu susikūrus taisykles jų laikytis nuosekliai, vengti išimčių.

2. Klasėje įgytą pagarbaus bendravimo patirtį perkelkite į virtualią erdvę – su mokiniais susikurkite bendravimo per muzikos pamokas taisykles ir kontroliuokite jų laikymąsi.

3. Užduokite mokiniams grupinio darbo užduočių – panaudokite tuo tikslu pokalbių kambarius. Atlikus užduotį visada aptarkite bendravimo etiką – ar visi mokiniai noriai bendradarbiavo, pagarbiai reiškė savo nuomonę, atidžiai ir nepertraukdami išklausedavo savo draugus?

IDĖJOS 7-8 KLASIŲ MUZIKOS PAMOKOMS

Autorių ir gretutinių teisių apsauga

7-8 klasių koncentras itin tinkamas pagarbos autorių ir gretutinių teisių apsaugos temai plėtoti, kadangi mokymosi turinio pagrindas šiame konkcentre – populiarioji muzika. Populiariojoje muzikoje atsiranda naujų kūrybinių vaidmenų, pvz., prodiuseris, didžėjai ir pan.; dažnai perdainuojami svetimi kūriniai; šokių muzikos kūrinuose cituojami kitų autorių kūriniai ir pan. Ypač dažna problema, jog dainuojant populiarių atlikėjų dainas būtent atlikėjai ir įvardijami dainos autoriais. Tačiau mokiniams reikia paaiškinti, kad dainos autoriai ir atlikėjai dažnai būna skirtingi, todėl būtina išsiaiškinti, kas jie.

Kultūros pasas siūlo nemažai paslaugų, kurios padėtų mokiniams geriau suprasti muzikos pasaulio profesijas, jų sąsajas su autorių teisėmis. Paslaugos dažniausiai gali būti teikiamos Jūsų klasėje, arba galima susiplanuoti tikslingą išvyką. Paslaugų teikėjams visuomet verta užduoti klausimų ir apie autorių teisių apsaugą. Diskusiją vertėtų inicijuoti mokytojui. Paminėsime keletą autorių teisių diskusijai tinkamų paslaugų:

[Elektroninės muzikos kūryba](#)

[Dainos kūrybos dirbtuvės](#)

[Edukacinė ekskursija Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje](#)

[Pamoka su kompozitoriumi](#)

[Hiphopo edukacija](#)

[Tapk kompozitoriumi](#)

[Dirbtuvės su kompozitoriumi](#)

Toliau mokyme mokinius taisyklingai įvardyti savo sukurtų kūrinių autorystę, visuomet atkreipiame dėmesį į atliekamų kūrinių autorius, juos pristatome, aptariame ir mokinių prašome įvardyti atliekamų kūrinių autorius.

7-8 klasėje mokinių muzikos kūrybai jau reikėtų daugiau naudoti kompiuterines muzikos komponavimo programas. Kaskart kuriant kompiuteriu verta prisiminti programinės įrangos legalumo klausimus, kabinete visada naudoti tik legalią arba nemokamą programinę įrangą.

Muzikinės kūrybos sklaidos platformos. Virtualios diskusijos apie kūrybą

6-7 klasėje mokiniai skatinami kurti populiarios stiliškos muziką. Kartu verta skatinti juos ieškoti savo kūrybos sklaidos platformų, pavyzdžiui, [Soundcloud](#). Ieško interneto svetainių muzikinei kūrybai skelbti, dalyvauja virtualiose diskusijose apie kūrybą.

1. Siekiant ugdyti mokinių gebėjimus pagarbiai ir etiškai bendrauti virtualiuose tinkluose paprašysite jų rasti ir nukopijuoti, jų nuomone, etiška ir neetišką pokalbį apie atlikėją ar muzikos kūrinių muzikos dalijimosi platformoje. Šiuos rastus pavyzdžius aptarkite pamokos metu – tegul mokiniai pasiūlo, kaip būtų galima taisyti neetiško bendravimo pavyzdžius, kodėl jie netoleruoti?

Mokoma saugiai pasinaudoti pasirinkta pokalbių svetaine arba (ir) bendravimo programa: prisijungti prie pokalbio kanalo, paleisti programą, taisyklinga lietuvių (gimtąja) kalba rašyti žinutes pasirinktam abonentui, atsakyti į gautas žinutes, saugiai dalyvauti pokalbyje. Su mokiniais aptariami pavojai, kurie gali tykoti internete: tai informacijos, programinės įrangos nesaugumas (kompiuterių virusai), privatumo nesaugumas; situacijos, verčiančios jaustis nejaukiai; įvairaus pobūdžio apgavystės; nepageidautini laiškai (*spam*), su mokiniais aptariama, kaip jie turi elgtis esant tokioms situacijoms.

Elektroninio bendravimo etikos taisyklės. Mokiniai pratinami laikytis saugaus ir tvarkingo bendravimo taisyklių, su jais aptariamos elektroninio bendravimo etikos normos. Mokiniais paaiškinama, kad atskleisti kitiems asmeninę informaciją (vardą, pavardę, mokyklą, namų adresą, telefono numerį ir pan.) gali būti pavojinga. Čia itin daug dėmesio skiriama saugumui.

2. Mokiniais galime pasiūlyti susirasti mėgiamo atlikėjo interneto svetainę ir parengti atsiliepimą apie ją. Pagrindiniai klausimai, į kuriuos mokiniai turėtų atsakyti analizuodami svetainę, yra šie:

Aptarkite svetainės informatyvumą: ar informacijos pakanka, ar įdomiai ji pateikta, ko trūksta? Aptarkite svetainės dizainą: ar jis padeda atrasti ir suprasti informaciją? Ar jis patrauklus?

Aptarkite svetainės draugiškumą vartotojui.

Kokių pasiūlymų turėtumėte svetainės administratoriui? Suformuluokite keletą informatyvių pasiūlymų, palinkėjimų.

Virtualių koncertų salių lankymas

Per informacinių technologijų pamokas 7-8 klasėse mokiniai mokosi naudotis virtualiomis paslaugomis. Muzikos pamokose galime prisidėti prie šių gebėjimų ugdymo mokantis naudoti virtualiomis kultūros edukacijos paslaugomis.

1. Muzikos klausymosi, apibūdinimo ir vertinimo užduotims pasinaudokite Lietuvos nacionalinės filharmonijos [skaitmeninės salės](#) resursais. Filharmonija plėtoja ir muzikos [edukacijos](#) paslaugas – šiuo metu kuriama serija mokomųjų filmų apie instrumentus, orkestrą, dirigentą.

Prieš žiūrint edukacinį filmą mokiniais reikėtų pateikti dėmesį sutelkiančius klausimus.

Pasižiūrėkite filmą „[Smuikas ir altas](#)“

Atsakykite į pateiktus klausimus:

1. Kada ir kur pagamintas smuikas?
2. Kiek stygų turi smuikas
3. Iš ko senovėje buvo gaminamos stygos?
4. Kuo altas skiriasi nuo smuiko?
5. Kaip skamba altas, koks jo tembras?
6. Iš kokio medžio gaminami styginiai instrumentai?
7. Kokia styginių instrumentų sandara?
8. Kam reikalingas instrumentui lakas?

9. Kaip vadinamas styginiais instrumentais groti skirta lazdelė?

10. Kokia medžiaga naudojama braukti per stygas?

2. Smagiai prisiminti solistų balsus padės eksperimentinė *Goole Arts&Culture* paketo programėlė [Bulb Opera](#).

3. *Goole Arts&Culture* sudaro galimybę apsilankyti įvairiuose Pasaulio muzikos muziejuose, koncertų salėse. Pasiūlykite mokiniams aplankyti juos sudominusią virtualią paslaugą ir užpildyti edukacijos lankymo formą.

Mokyklos pavadinimas

Virtualaus muziejaus (koncerto) stebėjimo lapas

Mokinio vardas, pavardė

Klasė

Data

Dailės mokytoja

Užduotis: peržiūrėk [Google Arts&Culture](#) siūlomus virtualius muzikos muziejus ir koncertų sales. Išsirink vieną labiausiai patikusį ir aprašyk jį.

1) virtualus muziejus

Muziejaus pavadinimas	Interneto svetainės adresas	Kodėl šis muziejus tau patiko?

Koks objektas pasirinktame muziejuje labiausiai sudomino? Aprašyk jį išsamiau.

Koks kūrinys, jei klausėtės, įsiminė? Aprašyk jį plačiau.

Kur įdomiau žiūrėti eksponuojamas parodas – realiuose ar virtualiose muziejuose? O klausytis muzikos?

Kodėl taip manai?

2) virtualus koncertas

Koncertinės institucijos pavadinimas	Koncerto pavadinimas, atlikėjai	Interneto svetainės adresas	Apibūdink koncertą: atlikėjus, programą

Kuris kūrinys labiausiai patiko? Kodėl ?

Kokie pastebėjimai?

IDĖJOS I-II GIMNAZIJOS KLASIŲ MUZIKOS PAMOKOMS

Autorių teisių apsauga

Autorių ir gretutinių teisių apsaugos tema I-II gimnazijos klasėse jau analizuojama išsamiai, įvaldomos pagrindinės sąvokos. Atsižvelgiant į metinius tikslus ir mokymo planą vertėtų įterpti autorių teisių temas. Kaip papildoma medžiaga siūloma pasinaudoti teisininkės, autorių teisių specialistės Martynos Gudaitės-Gulbinienės parengtus mokomuosius filmus:

[Autorių teisių idėja ir esminė taisyklės](#)

[Autorių teisės mokykloje](#)

[Mokiniai kaip autoriai](#)

Prieš žiūrint filmus mokiniams vertėtų pateikti keletą dėmesį sutelkiančių klausimų arba informacijos fiksavimo priemonę.

Užduotis (1 var.). Pasižiūrėkite filmą apie [autorių teises mokykloje](#). Žiūrėdami filmą užfiksukite bent 5 svarbiausius teiginius apie muzikos ir kitus kūrinis mokymosi procese. Taip pat pasižymėkite ir keletą papildomų faktų, padedančių jums suprasti autorių teisių nuostatas. Pabaigę žiūrėti filmą ir naudodamiesi surinkta informacija suformuluokite vieną sakinį, geriausiai atskleidžiantį pagrindinę filmo mintį.

Informacijos apie autorių teises fiksavimo priemonė (1 variantas)

Svarbiausi teiginiai	Papildoma informacija
1. 2. 3. 4. 5.	
Esminė idėja:	

Užduotis (2 var.). Pasižiūrėkite filmą [Mokiniai kaip autoriai](#) ir užsirašykite 5-6 svarbiausius teiginius apie muzikos autorystę. Taip pat pasižymėk informaciją, kuri tau pasirodė įdomi.

Informacijos apie autorių teises fiksavimo priemonė (2 variantas)

Svarbu	Įdomu

Legalus ir nelegalus turinys. Piratavimui – ne!

2018 m. pradžioje paskelbto piratavimo sekimo kompanijos MUSO tyrimo duomenimis, Lietuva labiausiai piratinius puslapius lankančių naudotojų šalių sąrašė užėmė ketvirtą vietą. Nors pastebimos

piratavimo mažėjimo tendencijos atrandame ir vis dažniau naudojame legalias muzikos klausymo platformas, tačiau galvojančių, kad muzika turėtų būti nemokama dar gerokai per daug. Asociacijos AGATA kasmet užsakomo gyventojų nuomonės tyrimo apie muzikos ir filmų vartojimą rezultatai atskleidžia, kad beveik pusė pastarajame tyrime dalyvavusių respondentų atsakė, kad turi nelegalių įrašų, o dažniausiai minimos naudojimosi piratinėmis svetainėmis priežastys yra didelė legalių kūrinių kaina (39 proc.) ir įsitikinimas, kad visi kūriniai turi būti nemokami (34 proc.).

Muzikos pamokų metu su mokiniais pasikalbėkite apie legalių muzikos klausymosi, įsigijimo, keitimosi portalų svarbą – juk šie portalai svariai prisideda prie muzikos kūrėjų gerovės.

Pagrindinės legalios muzikos platformos yra šios:

YouTube (nemokama, galima įsgyti mokamą versiją be reklamų)

Pakartot (2,99 Eur metinis mokestis, mėnesio kaina – 0,25 ct)

Spotify (mokama, turi nemokamą versiją su reklaminiiais intarpais)

Bandcamp (nemokama)

Mixcloud (nemokama)

Kaip matome, legalios muzikos klausymosi svetainės yra mokamos ir nemokamos. Mokiniai reikėtų paskatinti rinktis mokamas, nes už daugybę turinio sumokama maža suma, o atlikėjai ir kūrėjai gaus atlygį ir galės išgyventi bei kurti.

Mokiniais būtina priminti, kad tai, kas yra internete, nėra visų. Negalima imti neatsiklausus kūrinių, esančių internete – norint juos naudoti, reikia rasti ir visada nurodyti autorių.